

اعلامیه جهانی حقوق بشر

اعلامیه جهانی حقوق بشر

دیباچه

از آن جا که شناسایی حیثیت و کرامت ذاتی تمام اعضای خانواده‌ی بشری و حقوق برابر و سلب ناپذیر آنان اساس آزادی، عدالت و صلح در جهان است،

از آن جا که نادیده گرفتن و تحقیر حقوق بشر به اقدامات وحشیانه‌ای انجامیده که وجدان بشر را برآشفته‌اند و پیدایش جهانی که در آن افراد بشر در بیان و عقیده آزاد، و از ترس و فقر فارغ باشند، عالی‌ترین آرزوی بشر اعلام شده است، از آن جا که ضروری است که از حقوق بشر با حاکمیت قانون حمایت شود تا انسان به عنوان آخرین چاره به طغیان بر ضد بیداد و ستم مجبور نگردد، از آن جا که گسترش روابط دوستانه میان ملت‌ها باید تشویق شود، از آن جا که مردمان ملل متحد، ایمان خود را به حقوق اساسی بشر و حیثیت و کرامت و ارزش فرد انسان و برابری حقوق مردان و زنان، دوباره در منشور ملل متحد اعلام و عزم خود را جزم کرده‌اند که به پیشرفت اجتماعی یاری رسانند و بهترین اوضاع زندگی را در پرتو آزادی فزاینده به وجود آورند، از آن جا که دولت‌های عضو متحد شده‌اند که رعایت جهانی و موثر حقوق بشر و آزادی‌های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تضمین کنند، از آن جا که برداشت مشترک در مورد این حقوق و آزادی‌ها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد، مجمع عمومی این اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر را آرمان مشترک تمام مردمان و ملت‌ها اعلام می‌کند تا همه‌ی افراد و تمام نهادهای جامعه این اعلامیه را همواره در نظر داشته باشند و بکوشند که به یاری آموزش و پرورش، رعایت این حقوق و آزادی‌ها را گسترش دهند و با تدابیر فزاینده‌ی ملی و بین‌المللی، شناسایی و اجرای جهانی و موثر آن‌ها را چه در میان مردمان کشورهای عضو و چه در میان مردم سرزمین‌هایی که در قلمرو آن‌ها هستند، تامین کنند.

ماده‌ی ۱

تمام افراد بشر آزاد زاده می‌شوند و از لحاظ حیثیت و کرامت و حقوق با هم برابراند. همگی دارای عقل و وجدان هستند و باید با

یکدیگر با روحیه ای برادرانه رفتار کنند.

ماده ۲

هر کس می‌تواند بی هیچ گونه تمایزی، به ویژه از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، دین، عقیده‌ی سیاسی یا هر عقیده‌ی دیگر، و همچنین منشا ملی یا اجتماعی، ثروت، ولادت یا هر وضعیت دیگر، از تمام حقوق و همه‌ی آزادی‌های ذکرشده در این اعلامیه بهره‌مند گردد.

به علاوه نباید هیچ تبعیضی به عمل آید که مبتنی بر وضع سیاسی، قضایی یا بین‌المللی کشور یا سرزمینی باشد که شخص به آن تعلق دارد، خواه این کشور یا سرزمین مستقل، تحت قیمومت یا غیر خودمختار باشد، یا حاکمیت آن به شکلی محدود شده باشد.

ماده ۳

هر فردی حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد.

ماده ۴

هیچ کس را نباید در بردگی یا بندگی نگاه داشت. بردگی و دادوستد بردگان به هر شکلی که باشد، ممنوع است.

ماده ۵

هیچ کس نباید شکنجه شود یا تحت مجازات یا رفتاری ظالمانه، ضد انسانی یا تحقیرآمیز قرار گیرد.

ماده ۶

هر کس حق دارد که شخصیت حقوقی اش در همه جا به رسمیت شناخته شود.

ماده ۷

همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بی هیچ تبعیضی از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند. همه حق دارند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه‌ی حاضر باشد، و بر ضد هر تحریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید، از حمایت یکسان قانون بهره‌مند گردند.

ماده ۸

در برابر اعمالی که به حقوق اساسی فرد تجاوز کنند - حقوقی که قانون اساسی یا قوانین دیگر برای او به رسمیت شناخته است - هر شخصی حق مراجعه‌ی موثر به دادگاه‌های ملی صالح را دارد.

ماده‌ی ۹

هیچ کس را نباید خودسرانه توقیف ، حبس یا تبعید کرد.

ماده‌ی ۱۰

هر شخص با مساوات کامل حق دارد که دعایش در دادگاهی مستقل و بی طرف ، منصفانه و علنی رسیدگی شود و چنین دادگاهی درباره‌ی حقوق و الزامات وی ، یا هر اتهام جزایی که به او زده شده باشد ، تصمیم بگیرد.

ماده‌ی ۱۱

(۱) هر شخصی که به بزهکاری متهم شده باشد ، بی گناه محسوب می‌شود تا هنگامی که در جریان محاکمه ای علنی که در آن تمام تضمین‌های لازم برای دفاع او تامین شده باشد ، مجرم بودن وی به طور قانونی محرز گردد.

(۲) هیچ کس برای انجام دادن یا انجام ندادن عملی که در موقع ارتکاب آن ، به موجب حقوق ملی یا بین المللی جرم شناخته نمی‌شده است ، محکوم نخواهد شد. همچنین هیچ مجازاتی شدیدتر از مجازاتی که در موقع ارتکاب جرم به آن تعلق می‌گرفت ، درباره‌ی کسی اعمال نخواهد شد.

ماده‌ی ۱۲

نباید در زندگی خصوصی ، امور خانوادگی ، اقامتگاه یا مکاتبات هیچ کس مداخله‌های خودسرانه صورت گیرد یا به شرافت و آبرو و شهرت کسی حمله شود. در برابر چنین مداخله‌ها و حمله‌هایی ، برخورداری از حمایت قانون حق هر شخصی است.

ماده‌ی ۱۳

(۱) هر شخصی حق دارد در داخل هر کشور آزادانه رفت و آمد کند و اقامتگاه خود را برگزیند.

(۲) هر شخصی حق دارد هر کشوری ، از جمله کشور خود را ترك کند

یا به کشور خویش بازگردد.

ماده ۱۴

(۱) در برابر شکنجه ، تعقیب و آزار، هر شخصی حق درخواست پناهندگی و برخورداری از پناهندگی در کشورهای دیگر را دارد.

(۲) در موردی که تعقیب واقعاً در اثر جرم عمومی و غیرسیاسی یا در اثر اعمالی مخالف با هدفها و اصول ملل متحد باشد، نمیتوان به این حق استناد کرد.

ماده ۱۵

(۱) هر فردی حق دارد که تابعیتی داشته باشد.

(۲) هیچ کس را نباید خودسرانه از تابعیت خویش ، یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد.

ماده ۱۶

(۱) هر مرد و زن بالغی حق دارند بی هیچ محدودیتی از حیث نژاد، ملیت ، یا دین با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده بدهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن ، زن و شوهر در امور مربوط به ازدواج حقوق برابر دارند.

(۲) ازدواج حتماً باید با رضایت کامل و آزادانه‌ی زن و مرد صورت گیرد.

(۳) خانواده رکن طبیعی و اساسی جامعه است و باید از حمایت جامعه و دولت بهره‌مند شود.

ماده ۱۷

(۱) هر شخصی به تنهایی یا به صورت جمعی حق مالکیت دارد.

(۲) هیچ کس را نباید خودسرانه از حق مالکیت محروم کرد.

ماده ۱۸

هر شخصی حق دارد از آزادی اندیشه ، وجدان و دین بهره‌مند شود. این حق مستلزم آزادی تغییر دین یا اعتقاد و همچنین آزادی اظهار دین یا اعتقاد، در قالب آموزش دینی ، عبادتها و اجرای آیینها و

مراسم دینی به تنهایی یا به صورت جمعی ، به طور خصوصی یا عمومی است.

ماده ۱۹

هر فردی حق آزادی عقیده و بیان دارد و این حق مستلزم آن است که کسی از داشتن عقاید خود بیم و نگرانی نداشته باشد و در کسب و دریافت و انتشار اطلاعات و افکار، به تمام وسایل ممکن بیان و بدون ملاحظات مرزی آزاد باشد.

ماده ۲۰

(۱) هر شخصی حق دارد از آزادی تشکیل اجتماعات ، مجامع و انجمن‌های مسالمت آمیز بهره‌مند گردد.

(۲) هیچ کس را نباید به شرکت در هیچ اجتماعی مجبور کرد.

ماده ۲۱

(۱) هر شخصی حق دارد که در اداره‌ی امور عمومی کشور خود، مستقیماً یا به وساطت نمایندگان که آزادانه انتخاب شده باشند، شرکت جوید.

(۲) هر شخصی حق دارد با شرایط برابر به مشاغل عمومی کشور خود دست یابد.

(۳) اراده‌ی مردم ، اساس قدرت حکومت است. این اراده باید در انتخاباتی سالم ابراز شود که به طور ادواری صورت می‌پذیرد. انتخابات باید عمومی ، با رعایت مساوات و با رای مخفی یا به طریقه‌ای مشابه برگزار شود که آزادی رای را تامین کند.

ماده ۲۲

هر شخصی به عنوان عضو جامعه حق امنیت اجتماعی دارد و مجاز است به یاری مساعی ملی و همکاری بین المللی ، حقوق اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی ضروری برای حفظ حیثیت و کرامت و رشد آزادانه‌ی شخصیت خود را، با توجه به تشکیلات و منابع هر کشور، به دست آورد.

ماده ۲۳

(۱) هر شخصی حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه برگزیند، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خواستار باشد و در برابر بیکاری حمایت شود.

(۲) همه حق دارند که بی هیچ تبعیضی، در مقابل کار مساوی، مزد مساوی بگیرند.

(۳) هرکسی که کار می‌کند حق دارد مزد منصفانه و رضایت بخشی دریافت دارد که زندگی او و خانواده اش را موافق حیثیت و کرامت انسانی تامین کند و در صورت لزوم با دیگر وسایل حمایت اجتماعی کامل شود.

(۴) هر شخصی حق دارد که برای دفاع از منافع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و یا به اتحادیه‌های موجود بپیوندد.

ماده ۲۴

هر شخصی حق استراحت، فراغت و تفریح دارد و به ویژه باید از محدودیت معقول ساعات کار و مرخصی‌ها و تعطیلات ادواری با دریافت حقوق بهره‌مند شود.

ماده ۲۵

(۱) هر شخصی حق دارد که از سطح زندگی مناسب برای تامین سلامتی و رفاه خود و خانواده اش، به ویژه از حیث خوراک، پوشاک، مسکن، مراقبت‌های پزشکی و خدمات اجتماعی ضروری برخوردار شود. همچنین حق دارد که در مواقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به عللی مستقل از اراده‌ی خویش وسایل امرار معاش را از دست داده باشد، از تامین اجتماعی بهره‌مند گردد.

(۲) مادران و کودکان حق دارند که از کمک و مراقبت ویژه برخوردار شوند. همه‌ی کودکان، اعم از آن که در پی ازدواج یا بدون ازدواج زاده شده باشند، حق دارند که از حمایت اجتماعی یکسان بهره‌مند گردند.

ماده ۲۶

(۱) هر شخصی حق دارد که از آموزش و پرورش بهره‌مند شود. آموزش و پرورش، و دست کم آموزش ابتدایی و پایه باید رایگان باشد.

آموزش ابتدایی اجباری است. آموزش فنی و حرفه‌ای باید همگانی شود و دستیابی به آموزش عالی باید با تساوی کامل برای همه امکان پذیر باشد تا هرکس بتواند بنا به استعداد خود از آن بهره مند گردد.

(۲) هدف آموزش و پرورش باید شکوفایی همه جانبه‌ی شخصیت انسان و تقویت رعایت حقوق بشر و آزادی‌های اساسی باشد. آموزش و پرورش باید به گسترش حسن تفاهم، دگرپذیری و دوستی میان تمام ملت‌ها و تمام گروه‌های نژادی یا دینی و نیز به گسترش فعالیت‌های ملل متحد در راه حفظ صلح یاری رساند.

(۳) پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و پرورش برای فرزندان خود، بردیگران حق تقدم دارند.

ماده‌ی ۲۷

(۱) هر شخصی حق دارد آزادانه در زندگی فرهنگی اجتماع سهم و شریک گردد و از هنرها و به ویژه از پیشرفت علمی و فواید آن بهره مند شود.

(۲) هرکس حق دارد از حمایت منافع معنوی و مادی آثار علمی، ادبی یا هنری خود برخوردار گردد.

ماده‌ی ۲۸

هر شخصی حق دارد خواستار برقراری نظم در عرصه‌ی اجتماعی و بین المللی باشد که حقوق و آزادی‌های ذکرشده در این اعلامیه را به تمامی تامين و عملی سازد.

ماده‌ی ۲۹

(۱) هر فردی فقط در برابر آن جامعه‌ای وظایفی برعهده دارد که رشد آزادانه و همه جانبه‌ی او را ممکن می‌سازد.

(۲) هرکس در اعمال حقوق و بهره‌گیری از آزادی‌های خود فقط تابع محدودیت‌هایی قانونی است که صرفاً برای شناسایی و مراعات حقوق و آزادی‌های دیگران و برای رعایت مقتضیات عادلانه‌ی اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همگانی در جامعه‌ای دموکراتیک وضع شده‌اند.

(۳) این حقوق و آزادی‌ها در هیچ موردی نباید بر خلاف هدفها و

اصول ملل متحد اعمال شوند.

ماده ۳۰

هیچیک از مقررات اعلامیه حاضر نباید چنان تفسیر شود که برای هیچ دولت، جمعیت یا فردی متضمن حقی باشد که به موجب آن برای از بین بردن حقوق و آزادی‌های مندرج در این اعلامیه فعالیت انجام دهد یا به عملی دست بزند

اعلامیه اصول مدارا

در استقبال از روز جهانی مدارا (۱۶ نوامبر)

اعلام و امضا شده توسط کشورهای عضو یونسکو در ۱۶ نوامبر ۱۹۹۵*

کشورهای عضو سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) در بیست و هشتمین نشست کنفرانس عمومی در پاریس از ۲۵ اکتبر تا ۱۶ نوامبر ۱۹۹۵ گرد هم آمدند.

دیباچه

با در نظر داشتن اینکه منشور سازمان ملل متحد بیان می‌دارد: "ما مردمان ملل متحد با تصمیم به محفوظ داشتن نسل‌های آینده از بلای جنگ ...، با اعلام مجدد ایمان خود به حقوق اساسی بشر و به حیثیت و ارزش شخصیت انسانی ...، و برای نیل به این هدف‌ها به مدارا کردن و زیستن در حال صلح با یکدیگر با یک روحیه حسن همجواری"،

با یاد آوری اینکه دیباچه منشور یونسکو، تصویب شده در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۴۵، بیان می‌دارد که "صلح، اگر که قرار است پایدار بماند، باید بر اساس همبستگی معنوی و عقلانی بشر بنا شود"،

با یادآوری اینکه همچنین اعلامیه جهانی حقوق بشر تاکید می‌دارد که "هر کس حق دارد که از آزادی فکر، وجدان و مذهب بهره مند شود" (ماده ۱۸)، "هر کس حق آزادی عقیده و بیان دارد" (ماده ۱۹)، و آموزش "باید حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مخالف و دوستی

بین تمام ملل و جمعیت‌های نژادی یا مذهبی را ترویج دهد" (ماده ۲۶)،
با توجه به اسناد بین المللی مربوطه، از جمله:

- «میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی»
 - «میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی»
 - «کنوانسیون بین المللی حذف تمام اشکال تبعیض نژادی»
 - «کنوانسیون منع و مجازات کشتار دسته جمعی (نسل کشی)»
 - «کنوانسیون حقوق کودک»
 - «کنوانسیون مربوط به وضعیت پناهندگان» ۱۹۵۱ و پروتکل ۱۹۶۷ آن و اسناد منطقه ای
 - «کنوانسیون حذف هرگونه تبعیض علیه زنان»
 - «کنوانسیون ضد شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیر انسانی یا تحقیر کننده»
 - «اعلامیه حذف هرگونه عدم تحمل بر اساس مذهب یا عقیده»
 - «بیانیه حقوق افراد متعلق به اقلیتهای ملی نژادی مذهبی و زبانی»
 - «اعلامیه راهکارهای حذف تروریسم بین المللی»
 - «اعلامیه و برنامه عمل کنفرانس جهانی حقوق بشر» وین
 - «اعلامیه و برنامه عمل مصوبه همایش جهانی برای توسعه اجتماعی»
کپنهاگ
 - «اعلامیه نژاد و تبعیض نژادی» یونسکو
 - «کنوانسیون و توصیه‌های علیه تبعیض در آموزش» یونسکو
- با توجه به اهداف «سومین دهه مبارزه با نژادپرستی و تبعیض نژادی»، «دهه جهانی برای آموزش حقوق بشر»، و «دهه بین المللی مردم بومی جهان»،
- با در نظر گرفتن توصیه‌های کنفرانسهای اجتماعی منطقه ای که در

چارچوب «سال سازمان ملل متحد برای مدارا» و با توجه به کنفرانس عمومی یونسکو ۲۷C قطعنامه ۵۰۱۴ و نیز نتیجه گیری‌ها و توصیه‌های دیگر کنفرانس‌ها و همایش‌های سازمان یافته توسط دولت‌های عضو در برنامه «سال سازمان ملل متحد برای مدارا»،

با نگرانی از رشد جاری کنش‌های ناشکیبایی، خشونت، تروریسم، بیگانه ستیزی، ملیت گرایی تجاوزگرانه، نژادپرستی، یهودی ستیزی، محروم سازی دیگران، به حاشیه راندن و تبعیض نشانه گیری شده علیه اقلیت‌های ملی، قومی، مذهبی و زبانی، پناهندگان، کارگران مهاجر، مهاجران و گروه‌های آسیب پذیر جامعه، همچنین کنش‌های خشونت و هراساندن که بر علیه افرادی که آزادی عقیده و بیان را بکار می‌گیرند - که همه اینها تحکیم صلح و دموکراسی را در سطح ملی و بین المللی تهدید کرده و موانع توسعه هستند،

با تاکید بر مسئولیت‌های دولت‌های عضو برای توسعه و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی برای همگان، بدون تمایز بر حسب نژاد، جنس، زبان، خاستگاه ملی، مذهب، یا ناتوانی،

پذیرش و اعلان رسمی این اعلامیه اصول مدارا

مصمم به انجام همه راهکارهای قطعی لازم برای ترویج مدارا در جامعه‌های ما، زیرا مدارا تنها يك اصل مورد احترام نیست، بلکه ضرورتی برای صلح و برای رشد اقتصادی و اجتماعی همه مردمان است،

ما اعلام می‌داریم که:

ماده ۱- مفهوم مدارا

۱.۱ مدارا همانا احترام، پذیرفتن و ارج گذاردن به تنوع غنی فرهنگ‌های جهان ما، و شیوه‌های ابراز و راه‌های گوناگون انسان بودن ماست. رشد آن با آگاهی، صراحت، ارتباط، آزادی بیان، وجدان و عقیده انجام می‌شود. مدارا هماهنگی در اختلاف است. این فقط نه يك وظیفه اخلاقی، بلکه همچنین نیاز سیاسی و قانونی است. مدارا آن ویژگی است که صلح را ممکن می‌سازد، و به جایگزینی يك فرهنگ صلح به جای فرهنگ جنگ كمك می‌نماید.

۱.۲ مدارا توافق همگانی نیست، پذیرش امتیاز برای دیگری، گذشتن از امتیازات خود، یا بخشش و گذشت نیست. مدارا، بیش از هر چیز، گرایش ذهنی است که حاصل شناخت حقوق بشر جهانی و آزادی‌های بنیادی دیگران

است. در هیچ وضعیتی این نمی‌تواند توجیه گر تخلف از این ارزش‌های بنیادی باشد. مدارا باید توسط افراد، گروه‌ها و دولت‌ها بکار رود.

۱.۳ مدارا مسئولیتی است که حقوق بشر، تکرگرایی (ازجمله تکرگرایی فرهنگی)، دموکراسی و نقش قانون را تایید می‌کند. این شامل رد کردن جزم گرایی، مطلق گرایی بوده و استانداردهای تنظیم شده در سندهای بین المللی حقوق بشر را تایید می‌کند.

۱.۴ روش مدارا، همخوان با احترام برای حقوق بشر بوده و به معنای تحمل بیعدالتی اجتماعی یا کنار گذاشتن یا تضعیف اعتقادات فرد نیست. معنای آن این است که فرد آزاد است که به اعتقادات شخصی خود پایبند بماند و بپذیرد که دیگران به اعتقادات خود پایبند بمانند. این یعنی پذیرفتن این حقیقت که انسان‌ها، که بطور طبیعی از نظر ظاهر، وضعیت، گفتار، رفتار، و ارزش‌های شان متفاوت هستند، این حق را دارند که در صلح زندگی کنند و همچنان که هستند باشند. این همچنین بدین معناست که دیدگاه يك فرد نباید به دیگران تحمیل شود.

ماده ۲ - در سطح دولت

۲.۱ مدارا در سطح دولت مستلزم عادلانه و بیطرف بودن دستگاه‌های قانونگذاری، اجرایی، و قضایی و روند اداری است. این امر همچنین مستلزم آن است که فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی بدون تبعیض در اختیار هر فردی قرار گیرد. محروم سازی و به حاشیه راندن می‌تواند به احساس درماندگی، دشمنی، و تعصب گرایی بیانجامد.

۲.۲ به منظور رسیدن به جامعه ای با مدارا و تحمل بیشتر، دولت‌ها باید کنوانسیون‌های بین المللی حقوق بشر موجود را تصویب کرده، و در صورت لزوم قانون‌های جدیدی طرح کنند که فرصت و رفتار برابر را برای همه گروه‌ها و افراد جامعه تضمین نماید.

۲.۳ برای هماهنگی جهانی ضروری است که افراد، اجتماعات، و ملت‌ها شخصیت چندفرهنگی خانواده بشری را بپذیرند و بدان احترام بگذارند. بدون مدارا، صلح نمی‌تواند وجود داشته باشد، وبدون صلح، توسعه و دموکراسی وجود نخواهد داشت.

۲.۴ ناشکیبایی ممکن است به شکل به حاشیه راندن گروه‌های آسیب پذیر و محروم کردن آنان از مشارکت اجتماعی و اقتصادی، و نیز خشونت و تبعیض علیه آنان باشد. چنانچه در اعلامیه نژاد و تبعیض نژادی تاکید شده است، "همه افراد و گروه‌ها حق دارند که متفاوت

باشند." (ماده ۱۰۲)

ماده ۳ - ابعاد اجتماعی

۳.۱ در دنیای مدرن، مدارا از هر زمان دیگری ضروری تر است. اکنون دورانی است که با جهانی شدن اقتصاد و نیز با رشد روزافزون تحرک، ارتباطات، جمع گرایی و وابستگی متقابل، مهاجرت‌های وسیع و جابجایی جمعیت‌ها، گسترش شهرنشینی و دگرگونی رفتارهای اجتماعی رقم خورده است. از آنجاییکه هر بخشی از جهان با ویژگی تنوع و گوناگونی مشخص می‌شود، ستیزه و ناشکیبایی فزاینده هر منطقه ای را بالقوه تهدید می‌کند. این امر محدود به يك کشور نمی‌شود، بلکه يك تهدید جهانی است.

۳.۲ مدارا بین افراد و در خانواده و سطوح اجتماع ضروری است. ترویج مدارا و شکل دادن به گرایشات ذهنی پذیرای صراحت، گوش کردن طرفین به همدیگر و همبستگی باید در مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها و از طریق آموزش‌های غیررسمی در خانه و در محل کار انجام پذیرد. رسانه‌های جمعی در موقعیتی قرار دارند که نقش سازنده ای در فراهم آوردن گفتگو و بحث باز و آزاد ایفا می‌کنند، و می‌توانند ارزش‌های مدارا را اشاعه داده و خطرهای بی تفاوتی نسبت به رشد گروه‌ها و ایدئولوژی‌های ناشکیبا و متعصب را برجسته کنند.

۳.۳ همچنانچه در «اعلامیه نژاد و تعصب نژادی» یونسکو تاکید شده است، راهکارهایی باید بکارگرفته شوند که برابری در کرامت و حقوق برای افراد و گروه‌ها را در هنگام ضرورت تضمین نمایند. با توجه به این امر، توجه ویژه ای باید به گروه‌های آسیب پذیر که فاقد امکانات اجتماعی یا اقتصادی مناسب هستند معطوف شود که بتوان حمایت قوانین و راهکارهای جاری اجتماعی را برای آنان بویژه در زمینه مسکن، اشتغال و بهداشت و درمان، فراهم نمود، به اعتبار فرهنگ و ارزش‌های آنها احترام گذارد، و پیشرفت و جامعه پذیری شغلی و اجتماعی آنان، بویژه از طریق آموزش، تسهیل شود.

۳.۴ شبکه‌های ارتباطی و پژوهش‌های علمی مناسب باید برای هماهنگ سازی جامعه جهانی در پاسخگویی به این چالش جهانی سامان گیرد، از جمله عوامل ریشه ای و راهکارهای مقابله موثر با آن از طریق دانش‌های اجتماعی بایستی مورد تحلیل قرار گرفته و نیز پژوهش و مشاهده در راستای انجام تولید سیاست و استاندارد گذاری توسط دولت‌های عضو صورت گیرد.

ماده ۴ - آموزش

۴.۱ موثرترین وسیله جلوگیری از عدم تحمل و ناشکیبایی است. اولین گام در آموزش مدارا این است که حقوق مشترک و آزادی‌های مردم به ایشان آموزش داده شود، که این حقوق و آزادی‌ها مورد احترام آنان قرار گرفته و خواست آنان برای حمایت از حقوق و آزادی‌های دیگران فزونی یابد.

۴.۲ آموزش برای مدارا باید به عنوان ضرورتی مبرم در نظر گرفته شود؛ از اینروست که ترویج شیوه‌های آموزش عقلانی و سیستماتیک مدارا به منظور برخورد با عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و مذهبی ایجاد عدم تحمل و ناشکیبایی - یعنی ریشه‌های اصلی خشونت و محروم سازی دیگران - ضروری است. برنامه‌ها و سیاست‌های آموزشی باید به رشد و گسترش تفاهم، همبستگی و مدارا و شکیبایی در میان افراد و همچنین گروه‌های قومی، اجتماعی، فرهنگی و زبانی و ملت‌ها یاری برساند.

۴.۳ آموزش برای مدارا باید تاثیرات مقابل را که به هراسیدن و محروم سازی دیگران می‌انجامد مورد هدف قرار داده و به جوانان کمک نماید تا توانایی قضاوت مستقل، تفکر نقادانه و استدلال اخلاقی را در خود رشد دهند.

۴.۴ ما تعهد می‌کنیم که برنامه‌های پژوهش دانش اجتماعی و آموزش برای مدارا، حقوق بشر و عدم خشونت را حمایت کرده و انجام دهیم. این به معنای اختصاص دادن توجه ویژه به بهبود امر تربیت آموزگاران، مواد آموزشی، محتوای کتاب‌ها و متون درسی، و دیگر مواد آموزشی از جمله تکنولوژی‌های جدید آموزشی، با هدف آموزش شهروندان مسئول و حساس به حقوق دیگران که نسبت به فرهنگ‌های دیگر دارای برخورد باز بوده و می‌تواند به آزادی ارج گذاشته و کرامت و گوناگونی انسانی را محترم داشته و از تنش‌ها و ستیزه‌ها جلوگیری نموده یا آنها را به شیوه‌های مسالمت آمیز حل و فصل نماید.

ماده ۵ - تعهد عمل

ما خود را متعهد می‌سازیم که مدارا و عدم خشونت را از طریق برنامه‌ها و سازمان‌هایی در زمینه آموزش، دانش، و فرهنگ و ارتباطات رواج دهیم.

ماده ۶ - روز جهانی برای مدارا

به منظور ایجاد آگاهی عمومی، تاکید بر خطرات ناشکیبایی و تعصب و در واکنش با تعهد و عمل مجدد به حمایت از آموزش و ترویج مدارا، ما رسماً روز ۱۶ نوامبر را «روز جهانی برای مدارا» در هر سال اعلان می‌کنیم.

برگردان: سهیلا وحدتی

<http://www.unesco.org/tolerance/declaeng.htm>